

Rådsmøde (udenrigsanliggender - forsvar) den 12. november 2019

Samlenotat

1. Opfølgning på sikkerheds- og forsvarspolitiske emner, herunder Permanent Struktureret Samarbejde (PESCO) og Kohærens	2
2. CSDP-missioner og -operationer	4

1. OPFØLGNING PÅ SIKKERHEDS- OG FORSVARSPOLITISKE EMNER, HERUNDER PERMANENT STRUKTURERET SAMARBEJDE (PESCO) OG KOHÆRENS

KOM-dokument foreligger ikke.
Nyt notat.

1. Resumé

Rådet (udenrigsanliggender - forsvar) ventes den 12. november 2019 at drøfte opfølgning på sikkerheds- og forsvarspolitiske emner, herunder udviklingen i det permanent strukturerede samarbejde på forsvarsområdet (PESCO) samt sammenhængen (kohærens) til øvrige EU forsvarsinitiativer. Rådet forventes at vedtage rådsbeslutning, der godkender den næste pakke af PESCO projekter samt muligvis rådsbeslutning om betingelserne for tredjelands deltagelse i PESCO-projekter. Som følge af det danske forsvarsforbehold deltager Danmark ikke i PESCO-samarbejdet.

2. Baggrund

Den 11. december 2017 vedtog Rådet (udenrigsanliggender) en afgørelse om iværksættelsen af det permanent strukturerede samarbejde på forsvarsområdet (PESCO). Med PESCO er det blevet muligt for de medlemslande, som ønsker at indgå større forpligtelser på forsvarsområdet, og som lever op til en række nærmere definerede adgangskrav, at indgå i et intensiveret samarbejde på forsvarsområdet. Alle EU's medlemslande med undtagelse af UK, Malta og Danmark deltager i samarbejdet.

Konkret har man vedtaget 20 juridisk bindende forpligtelser, der knytter sig til PESCO-samarbejdet. Derudover er der igangsat 34 PESCO-projekter om bl.a. udvikling af fælles cyberforsvarsenheder, fælles træningscentre, samarbejde om sikkerhed og maritim overvågning samt militær mobilitet.

Aktuelt er fokus på den videre udvikling af PESCO-samarbejdet, herunder en tredje pakke af 13 nye projektforslag som forventes godkendt på rådsmødet. Samtidig vil der være fokus sammenhængen (kohærens) mellem PESCO-samarbejdet og de mange andre forsvarsinitiativer, som er blevet søsat siden lanceringen af EU's Globale Strategi i 2016. Denne drøftelse kan samtidig udvikle sig til en bredere diskussion af den strategiske retning i EU's forsvarssamarbejde.

Et centralt udestående i PESCO-samarbejdet er fortsat spørgsmålet om betingelserne for tredjelands deltagelse i PESCO-projekter. Efter at forhandlingerne i en lang periode har været fastlåst, arbejdes der nu på at opnå afklaring på en række konkrete udeståender inden rådsmødet til november.

Som led i det løbende arbejde med at skabe bedre kohærens mellem EU's forsvarsinitiativer har Den Fælles Udenrigstjeneste i samarbejde med Kommissionen og Det Europæiske Forsvarsagentur afholdt drøftelser herom det seneste år. Indledende drøftelser fødte ind i en første kohærens-rapport fra Den Høje Repræsentant udgivet i maj. Rapporten vurderede, at der overordnet er skabt sammenhæng på tværs af de forskellige forsvarsinitiativer, navnlig PESCO-samarbejdet, den samordnede årlige gennemgang vedrørende forsvar (CARD), Kapabilitetsudviklingsplanen (CDP) og den Europæiske Forsvarsfond (EDF). Rapporten anbefalede samtidig, at der fremadrettet var større fokus

på at samtænke EU-instrumenterne i den nationale forsvarsplanlægning, samt at der blev skabt bedre sammenhæng mellem EU's kapabilitetsudvikling og det operative niveau i CSDP operationerne. På baggrund af disse anbefalinger blev en ny runde drøftelser afholdt, hvor der var særligt fokus på operative mål og styrkelse af den operative kapacitet og beredskab med hensyn til militære CSDP-operationer. Dertil har man i forbindelse med kohærens-dagsordenen løbende diskuteret den overordnede strategiske tilgang til EU's forsvarsinitiativer, hvor der nu er fokus på at skabe bedre operationalisering af de strategiske prioriteter i relation til EU's ambitionsniveau for forsvarsområdet defineret i EU's globale strategi fra 2016.

3. Formål og indhold

Det forventes at Rådet vil vedtage rådsbeslutning vedrørende den tredje pakke af PESCO projekter samt eventuelt vedtage rådsbeslutning vedrørende betingelserne for tredjelandes deltagelse i PESCO-projekter. Det forventes endvidere, at Rådet vil drøfte den bredere sammenhæng mellem PESCO og øvrige EU forsvarsinitiativer.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets Udenrigsudvalg (AFET) har senest i sin betænkning om gennemførelsen af den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik af den 13. november 2017 udtalt opbakning til gennemførelsen af et ambitiøst og inklusivt PESCO.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelserne forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Danmark deltager som følge af forsvarsforbeholdet ikke i finansieringen af militære aktiviteter i EU-regi, som har hjemmel i bestemte artikler inden for den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik.

8. Høring

Sagen har ikke været i høring.

9. Forhandlingssituationen

Der er blandt EU's medlemslande generel opbakning til PESCO, herunder til de 13 nye projektforslag. Der er generel opbakning til eventuelt at opnå afklaring i forhold til det ellers fastlåste spørgsmål om betingelserne for tredjelandes deltagelse i PESCO-projekter. Dog er der stadig uenighed for enkelte medlemslande på centrale udeståender, hvorfor det ikke er sikkert, at der kan opnås enighed om spørgsmålet inden Rådsmødet.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter overordnet ambitionen om at øge mulighederne for, at EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik kan bidrage til at håndtere Europas sikkerhedsudfordringer. Regeringen bakker op om initiativer i EU, der bidrager til europæisk sikkerhed i fuld

komplementaritet med NATO. Som følge af forsvarsforbeholdet deltager Danmark ikke i aktiviteter, der har hjemmel i de bestemmelser, der er angivet i forbeholdsprotokollen, og som har indvirkning på forsvarsområdet herunder PESCO.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Status for det permanent strukturerede samarbejde (PESCO) blev senest forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering den 14. maj 2019.

2. CSDP-MISSIONER OG -OPERATIONER

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

Rådet (udenrigsanliggender - forsvar) ventes den 12. november 2019 at gøre status for EU's igangværende missioner og operationer under den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (CSDP) med fokus på udfordringer ift. styrkegenerering til EU's militære CSDP missioner og operationer, samt om muligt med særligt fokus på EU's CSDP-engagement i Sahel. Derudover et fokus på EU's sømilitære operationer, herunder et kommende strategisk review af EUNAVFOR ATALANTA samt det kommende koncept for EU's Koordinerede Maritime Tilstedeværelse.

2. Baggrund

EU's missioner og operationer er en del af EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (CSDP). EU har aktuelt 10 aktive civile missioner og seks aktive militære missioner og -operationer. Dagsordenspunktet forventes at være fokuseret omkring styrkegenerering til EU's militære CSDP-missioner og -operationer samt om muligt særligt EU's CSDP-engagement i Sahel, der aktuelt udgøres af EU's militære træningsmission i Mali (EUTM Mali) samt EU's civile kapacitetsopbyggende missioner i hhv. Mali (EUCAP Sahel Mali) og Niger (EUCAP Sahel Niger). Derudover et fokus på EU's sømilitære operationer, herunder en gennemgang af EUNAVFOR ATALANTA, som opererer ude for Afrikas Horn, samt forslaget om et koncept for EU's Koordinerede Maritime Tilstedeværelse, som er under udvikling.

På grund af forsvarsforbeholdet deltager Danmark ikke i EU's militære missioner og operationer, herunder EUTM Mali og EUNAVFOR ATALANTA. Danmark bidrager aktivt til EU's civile missioner og har for nuværende, via Freds- og Stabiliseringsberedskabet, udsendt to personer til EUCAP Sahel Mali og en person til Regional Advisory Coordination Cell (RACC). Danmark har pt. ingen civilt udsendte til EUCAP Sahel Niger.

EU's civile mission EUCAP Sahel Niger blev iværksat tilbage i 2012 med henblik på at støtte kapacitetsopbygningen af de nigerske sikkerhedsaktører. Via uddannelse og rådgivning bidrager missionen til udviklingen af en integreret, varig og menneskerettighedsbaseret tilgang blandt de forskellige nigerske sikkerhedsagenturer i kampen mod terrorisme og organiseret kriminalitet. I juli 2016 blev missionens mandat udvidet til også at omfatte støtte til Nigers centrale og lokale myndigheder samt sikkerhedsstyrkerne i forbindelse med udarbejdelse af politikker, teknikker og procedurer for bedre at kontrollere og imødegå irregulær migration.

EU's militære træningsmission EUTM Mali blev iværksat i 2013 med henblik på at bidrage til at genopbygge effektive og ansvarlige væbnede styrker i Mali, der er i stand til at varetage landets langsigtede sikkerhed og under civil myndighed at genoprette landets territoriale integritet. Missionen leverer bl.a. uddannelse til enheder i Malis væbnede styrker, bidrager til udviklingen af deres egen uddannelseskapacitet samt rådgiver de maliske myndigheder i forhold til reformer af hæren.

EU's civile mission EUCAP Sahel Mali blev iværksat i 2015 med henblik på at støtte den maliske stat og de interne sikkerhedsstyrker i forhold til at sikre den forfatningsmæssige og demokratiske orden og betingelserne for varig fred samt fastholde dens myndighed på hele de maliske område. Missionen består af et rådgivnings- og undervisningshold, som arbejder sammen med de interne sikkerhedsstyrker og på ministerniveau. Missionens mandat er sidenhen blevet udvidet og forlænget.

De tre CSDP-missioner er en del af EU's samlede tilgang til sikkerhed og udvikling i Sahelregionen. Rådet vedtog den 20. juni 2017 en afgørelse, der åbner mulighed for en regionalisering af CSDP-missionerne i Sahelregionen. Til formålet er der oprettet en regional koordineringscelle (RACC), der er baseret inden for rammerne af EUCAP Sahel Mali, og som består af eksperter i intern sikkerhed og forsvar i G5 Sahellandene, der er udstationeret i Mali, men også i EU's delegationer i andre G5 Sahellande, herunder Mauritien, Burkina Faso, Niger og Tchad.

EU's sømilitære operationer tæller EUNAVFOR MED Operation Sophia, som blev iværksat i 2015 som led i EU's samlede tilgang til håndteringen af irregulær migration i det sydlige centrale Middelhavsområde, samt EUNAVFOR ATALANTA, der har til formål at bidrage til at afskrække fra, forebygge og bekæmpe piratvirksomhed og væbnede røverier ud fra Somalias kyst. Operationen beskytter også fartøjer fra FN's Verdensfødevarerprogram (MFP) og anden sårbar skibsfart, ligesom den overvåger fiskeri ud for Somalias kyst og støtter andre af EU's missioner og programmer i regionen. For sidstnævnte vil et kommende strategiske review forventeligt danne grundlag for en drøftelse af et muligt justeret mandat efter det nuværendes udløb ved udgangen af 2020.

I erkendelsen af udviklingen i de maritime trusselsbillede har Den Fælles Udenrigstjeneste foreslået et nyt koncept under navnet Koordineret Maritim Tilstedeværelse (CMP). Formålet med konceptet er at sikre et styrket maritimt situationsbillede (situational awareness), EU's tilstedeværelse i udvalgte strategiske maritime områder samt udvikling af samarbejdet med EU's strategiske partnere via etableringen af en central EU-koordinationscelle. På baggrund af medlemsstaternes politiske og militære anbefalinger lægges der op til at konceptet bliver udviklet i en to-faset tilgang, hvor den indledende fase vil tage udgangspunkt i et pilotprojekt i Guineabugten. Implementeringsplanen for den første fase forventes at blive baseret på principper som fleksibilitet, frivillighed og koordination, hvor fx de maritime enheder vil forblive under national kommando.

3. Formål og indhold

Rådet forventes at blive orienteret om status for igangværende CSDP-missioner og -operationer samt EU's sømilitære operationer. Der forventes om muligt særligt at være fokus på EU's CSDP-engagement i Sahelregionen grundet den alvorlige udvikling, herunder i relation til styrkegenerering. Der forventes ikke vedtaget rådskonklusioner.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelserne forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Danmark deltager som følge af forsvarsforbeholdet ikke i finansieringen af militære aktiviteter i EU-regi.

8. Høring

Sagen har ikke været i høring.

9. Forhandlingssituationen

Der forventes at være fortsat bred opbakning til EU's samlede CSDP-missioner og -operationer, herunder EU's tilgang til sikkerhed og udvikling i Sahelregionen samt til EU's maritime operationer. Derudover forventes der fortsat opbakning til Den Fælles Udenrigstjenestes koncept for en Koordineret Maritim Tilstedeværelse og pilotprojektet i Guineabugten.

10. Regeringens generelle holdning

Som følge af forsvarsforbeholdet deltager Danmark ikke i vedtagelsen, udarbejdelsen og gennemførelsen af Unionens afgørelser og aktioner, som har hjemmel i bestemmelser, der er angivet i forsvarsforbeholdet, og som har indvirkning på forsvarsområdet. Det gælder bl.a. EU's militære træningsmissioner såvel som militære flådeoperationer. Danmark bidrager aktivt i EU's civile missioner og har for nuværende, via Freds- og Stabiliseringsberedskabet, udsendt to personer til EUCAP Sahel Mali og en person til Regional Advisory Coordination Cell (RACC). Danmark har pt. ingen civilt udsendte til EUCAP Sahel Niger.

Med hensyn til EU's koncept for en Koordineret Maritim Tilstedeværelse har man fra dansk side budt idéen om konceptet velkomment og ser frem til at udvikle nærmere herpå. Danmark har en interesse i at udvikle mulighederne for at styrke EU's tilstedeværelse til havs, særligt i lyset af den maritime sektors betydning for Danmark. Samtidig har Danmark store erhvervsinteresser i Guineabugten, som trues af pirateri og maritim kriminalitet.

Endeligt støtter regeringen overordnet ambitionen om at øge mulighederne for, at EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik kan bidrage til at håndtere Europas sikkerhedsudfordringer, samt at EU anvender sin brede vifte af udenrigs- og sikkerhedspolitiske instrumenter til håndteringen af de komplekse udfordringer i Sahelregionen samt ud fra Somalias kyst og Guineabugten.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

EU's militære CSDP-operationer og -missioner blev senest forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 20. november 2018.